

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gradišče štev. 17/I. — Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Štev. telefona 552. — Članki za ozemlje SHS: letno D 60.—, za pol leta D 30.—, za četrt leta D 15.—, mesečno D 5.—, za laozemstvo D 90.—. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO V.

LJUBLJANA, dne 16. sept. 1922.

ŠTEV. 108.

List stane od 1. septembra 1922:

celoletno Din 90.—, t. j. (K 360.—);
polletno Din 45.—, t. j. (K 180.—);
četrtletno Din 22.50, t. j. (K 90.—);
mesečno Din 7.50, t. j. (K 30.—);
posamezna št. Din —.65, t. j. (K 2.50).

Trgovinski minister g. Osman Vilović v trg. zbornici v Ljubljani.

V četrtek dopoldne se je vršila v trgovski zbornici v Ljubljani konferenca gospoda ministra trgovine in industrije Osman Vilovića z zastopniki slovenske industrije. Gospod minister se je drage volje odzval vabilu slovenskih industrijcev, da jim ob priliki svojega informativnega potovanja po Sloveniji nudi priliko izraziti mu svoje želje in predloge glede naše gospodarske zakonodaje in politike. Na konferenco je prišel minister v spremstvu našega rojaka inšpektora dr. Žižeka, referenta za tujski promet pri ministrstvu trgovine in dvornega svetnika dr. Marja, šefa oddelka trgovskega ministrstva v Ljubljani. Konference so se udeležili predsedniki Zveze industrijcev V. Majdič in Dragotin Hribar ter tajniki inž. Šuklje, dr. C. Gregorič in D. Gorjup, dalje predsednik trgovske zbornice Ivan Knez in Jean Schrey ter tajniki dr. Murnik in dr. Windischer, dalje predsednik ljubljanskega velesejma Fr. Bonač, dr. C. Pavlin, dr. Triller, dr. Obersnel ter mnogoštevni zastopniki industrij in denarnih zavodov.

Došlega ministra je pozdravil predsednik trgovske zbornice Ivan Knez v pristrčnem nagovoru ter se mu zahvalil za čast, da nudi naši industriji priliko izmenjati z njim misli in stremjenja glede gospodarske politike in tolmačiti mu želje naše industrije. Minister Vilović je nato v krasnem daljšem govoru izrazil svoje zadovoljstvo, da je imel končno priliko prepotovati Slovenijo, spoznati njena velika industrijska podjetja in proučiti našo gospodarsko podjetnost. Povdarjal je važnost napredka in razvoja te industrije in pozval naše industrijce, da naj svoje delovanje ne omejujejo samo na Slovenijo, marveč naj ga razvijejo tudi v drugih pokrajinah, ki imajo velika naravna bogastva, ki pa so v ekonomskem razvoju še zaostale. Namen njegovega prihoda in sestanka z industrijci v Ljubljani je predvsem, da razpravlja z njimi o perečem vprašanju zakonite ureditve nacionalizacije tujih podjetij, ki se nahajajo na našem ozemlju, dalje, da čuje želje in zahteve naših gospodarskih krogov glede sklepanja trgovinskih pogodb, ki se pripravljajo sedaj v njegovem ministrstvu, posebno z Rumunijo, Poljsko, Madžarsko in Češko-slovaško in končno glede novih smernic, ki naj bi tvorile podlago naši bodoči carinski politiki. Ministrov govor je bil sprejet z živahnim odobravanjem.

Nato je povzel besedo D. Hribar, ki je opozoril ministra, da je za našo industrijo prav življenjskega pomena ureditev prometnega vprašanja, posebno izboljšanje železniške zveze

preko Zagreba in Karlovca z vzhodnimi tržišči naše države, ki so največji odjemalci proizvodov slovenske industrije. Opozarjal je na kritične posledice, ki jih imajo stalne prometne omejitve v področju zagrebške železniške industrije, vsled katerih grozi zastoj celim industrijskim strokam. K njegovim izvajanjem sta podala inž. Šuklje in I. Mohorič obširne referate. Navajala sta konkretne podatke, da naša železnica, emajlna, stavbena in lesna industrija ne more po cele mesece odpremiti nujno potrebnih industrijskih izdelkov in stavbenega materiala za Srbijo, Vojvodino in Srem in da potujejo živila iz Vojvodine po mesec dni in še dalje v Slovenijo. Edino izhodišče iz te stalne kalamitete je mogoče na ta način, da se takoj pristopi k izvršitvi programa lanskega letnega investicijskega posojila in razširi progo Sisek-Vinkovci-Zemun, ki je danes preobremenjena in ki ne more obvladati ogromno naraslega tranzitnega tovarnega prometa. Največjo škodo pa nam povzroča Zagrebško ravnanje s prometnimi omejitvami vsled tega, ker izgubljamo vzhodna tržišča na korist inozemske madžarske in nemške konkurence, ki istočasno nemoteno preko Vojvodine po suhem in po vodi uvažajo svoje pridelke k nam. — Nadalje se je povdarjalo, kakšno škodo trpi naša industrija in trgovina vsled ogromnega zastoja poštnih paketov na pošto-carinskih uradih v Mariboru in v Ljubljani. V Mariboru samem stoji danes že okrog 18.000 paketov, ki vsebujejo deloma sezonsko blago in katerega so morali trgovci plačati po večini vnaprej, sedaj pa ne morejo po cele mesece do blaga. Vsled pomanjkanja carinskega osobja se zacarini dnevno mnogo manjše število paketov, kot pa jih pride iz inozemstva, vsled česar se od dneva do dneva povečuje zastoj. Poleg olajšav, ki jih je dosedaj dovolil finančni minister, je treba brezdvomno še pomnožiti carinsko osobje, da se podelajo ti zastanki in zopet nastopijo normalne razmere. Velika ovira rednega, točnega in hitrega prometa so dodatni davčni raki, ki onemogočujejo prevoz kvarljivega blaga in otežkujejo trgovsko kalkulacijo. Minister trgovine se naproša, da posreduje pri prometnem ministru, da se vendar že enkrat skliče tarifni odbor, da bi določil smernice naše bodoče tarifne politike. Govorniki so opozarjali ministra na vedno rastoče število pokvarjenih vagonov in na katastrofalni odhod kvalificiranih moči iz državo-železniške službe ter na nujnost ureditve gmotnih razmer za železniške uslužbenke. Glede premogovnega vprašanja je bil minister naprošen, da naj posreduje pri vladi, da se čimprej skliče anketa vseh rudniških uprav, železniških oblasti in industrijskih zvez cele države, kjer naj bi se na podlagi pravih statističnih podatkov končno veljavno uredilo pravično kontingentiranje premoga za razne skupine konzumentov po raznih revirjih naše države. Prevažanje premoga iz Slovenije v Srbijo je velika obratnotehnična ovira za glavno progo in povzroča premog vsled velike razdalje ter odteguje pretežni del odprtih voz naši eksportni industriji, pose-

no lesni in lokalnemu prometu.

Nato je prešla razprava na vprašanje nacionalizacije tujih podjetij na našem ozemlju. Gospod minister je izrazil željo, da naj bi se pri nacionalizaciji tujih podjetij omogočila predvsem udeležba domačih podjetij in gospodarskih krogov, eventuelno s podporo države, ki bi nudila v to svrhu cenejši les iz državnih gozdov, dala koncesije za izrabljanje vodnih sil in drugih virov, in le deloma naj bi participirali pri nacionalizaciji denarni zavodi. Izrazil je svojo željo, da naj bi se nacionalizacija izvedla faktično in sicer kar se tiče udeležbe kapitala kakor tudi nacionalizacije uprave in osobja in ne samo fiktivno kakor se je to dogajalo v nekaterih slučajih. Ministrstvo želi da dobi nov zakon o nacionalizaciji, ki ima biti predložen v kratkem narodni skupščini iz praktičnih predlogov iz krogov industrijcev za varstvo naših javno-gospodarskih, državnih in političnih interesov. Debate k temu vprašanju so se udeležili dr. Fran Windischer, dvorni svetnik dr. R. Marn, dr. Triller in inž. Šuklje. Opozarjali so ministra na težavo enotne obravnave kompliciranega in delikatnega vprašanja nacionalizacije, ki je v vsakem konkretnem primeru zvezan s posebnimi težavami, ki se dajo le sukcesivno in mnogokrat le po dolgotrajnih pogajanjih rešiti. Opozarjali so ministra na glavne momente, ki igrajo v tem vprašanju vlogo, posebno na momentano pomanjkanje razpoložljivega kapitala, ki je nastalo vsled velikih industrijskih investicij, dalje na nezadostnost tehnično specializiranega osobja, na konjunkturo posameznih industrijskih strok in njih bodočo razvojno možnost. — Minister je naprosil, da bi se mu iz dosedanje prakse poslalo obširno poročilo o tem vprašanju. Pri koncu te razprave je dr. Windischer posebno povdarjal nujnost odprave sekvestrov, katerih institucija v mnogih primerih ne dela naši reputaciji v inozemstvu posebne časti. — Inž. Šuklje je opozarjal ministra na nujnost rešitve vprašanja prenosa sedežev naše veleindustrije iz Avstrije v našo državo in na potrebo, da ostneje te transakcije proste visokih pristojbin in davščin. Sedanje dvojitje povzroča dvojno obdavčenje, veleindustriji grozi prisilna kapitalna oddaja v Avstriji itd. Glede ureditve carinskega vprašanja želi, da se kompetenca v tem oziru prenese iz finančnega ministrstva v trgovinsko ministrstvo, ki ima vpogled v potrebe domače industrije in trgovine. (Dalje prih.)

Pravilnik k zakonu o pobijanju draginje.

Po osmih in pol mesecih je končno ministrstvo za socialno politiko izdalo nujno potrebni pravilnik k zakonu o pobijanju draginje z dne 30. decembra 1921. Naše trgovske organizacije so že januarja meseca urgirale izdajo tega pravilnika, brez katerega je bila uporaba tega zakona zelo otežkočena, ker so bili odločilni pojmi o zakonu netočno in nejasno izraženi in so dajali možnost samovoljnega razlaganja. Pozneje je celjski vseslovenski trgovski shod

ponovno urgiral izdajo pravilnika, toda brez uspeha. Šele sedaj dne 11. septembra je bil v Službenih Novinah objavljen pravilnik, katerega vsebino prinašamo v nastopnem članku:

»Po čl. 1. pravilnika se pod pojmom življenjskih potrebščin razumeva človeška hrana (jedila in pijače), živalska hrana, obleka, obutev, kurjava, razsvetljava poljedelsko orodje, kmetijska oprema, in vsi oni predmeti, ki se po načinu življenja v dotičnem kraju smatrajo za predmete nujne potrebe, med katere se šteje tudi material za zgradbo in opremo stavb. Predmeti nujne potrebe so oni, ki hranijo in vzdržujejo življenjski obstanek širokih slojev in omogočujejo človeku življenje po današnjih kulturnih potrebah. Med nje se ne štejejo predmeti, ki služijo luksusu.«

Kakor vidimo iz gornjega komentiranja pojma življenjskih potrebščin, je važno to, da pravilnik izrečno povdarja, da so luksuzni predmeti izvzeti, dasiravno meja med obema skupinama ni jasno določena.

»Drugi člen pravilnika se peča z zaščitnimi ukrepi proti kopičenju blaga in določa da morajo producenti, trgovci, skladišča in prometna podjetja, ki imajo življenjske potrebščine v zalogi in sicer v lastnih ali v tujih skladiščih, odnosno, ki hranijo blago za druge, najpozneje do 10. dne vsakega meseca prijaviti državnim policijskim oblastem prve inštanice, odnosno občini, točne količine življenjskih potrebščin. Namen te evidence je, kakor navaja člen 2. onemogočitev nagomilavanja živil po skladiščih, kakor tudi vsako drugo postopanje, katerega cilj bi bil navajanje cen življenjskih potrebščin.

Oblasti imajo vsak čas pravico, da lahko pregledajo trge, prodajalne, skladišča, kakor tudi privatna stanovanja, ako obstaja sum, da so v njih skrite življenjske potrebščine. Razen tega imajo oblasti pravico potom strokovnjakov in na stroške onih oseb, ki so dolžne prijavljati življenjske potrebščine, pregledati poslovne knjige, pisma, račune in ostale papirje vsem, ki ne bodo v zgoraj navedenem roku izvršili predpisane prijave. Oblastnim organom pa se predpisuje, da morajo čuvati kot službeno tajnost vse, kar zvejo pri izvrševanju svojih dolžnosti. Ako bi se izkazalo, da občinske oblasti ne vršijo vestno svoje dolžnosti ima ministrstvo socialne politike pravico postaviti posebnega komisarja, ki bo potem na njihove stroške izvršil predpisane preglede. Pregled se nanaša posebno na žito in mlinске produkte in na one predmete, ki jih bo minister za socialno politiko v posebni odredbi označil. Od teh odredb so izvzeti kmečki producenti, ki na lastnem zemljišču ne pridelajo več kot 2 vagona žita.«

Določbe tega člena so, kakor vidimo, zelo dalekosežne, ker vpeljujejo zopet inkvizicijo in bodo povzročale na najmanjšo neutemeljeno morda včasih celo anonimno ovadbo, pregled privatnih stanovanj, preobračanje vseh poslovnih knjig in prostorov, ki bo največkrat poteklo brez pozitivnega uspeha za oblasti a na veliko škodo ugleda našega trgovstva. Opetovano smo svarili go-

spoda ministra, navajajoč mu konkretne vzglede, kako daleč so se v svoji samolastnosti in sovraštvu proti trgovstvu spozabili nekateri policijski organi, ter mu povzročili moralno škodo, ki se ne da nikdar več popraviti, vendar vidimo, da je minister kljub temu zopet posegel po tem sredstvu, izpostavil trgovca brez razlike inkviziciji, medtem, ko je velik del agrarnega stanu izvzet.

Tretji člen pravilnika se bavi z vprašanjem označbe cen, ki jo predpisuje detajlni, kakor tudi veletrgovini in sicer ne samo za skladišča in za prodajalne, marveč tudi za pisarne, kjer se sklepajo kupčije in kjer so na ogled vzorci. Na vidnem mestu se mora nahajati vsaj po en kos ali en par, odnosno en ducat izdelanih predmetov z označbo cen, dalje en vzorec vsake vrste materiala, ki ga prodaja z označbo cene po običajni težinski ali merilni enoti. Razen tega ima lahko vsaka prodajalna tudi svoj cenovnik ali kljub temu mora biti na vsakem predmetu, ki je v trgovini ali izloži razstavljen, jasno označena cena. — Ta predpis velja ne samo za trgovce, marveč tudi za industrije in obrtnike, ter vse ostale osebe, ki se bavijo s prodajo živil ali njih izdelavo v svrhu prodaje. Po hotelih, restavracijah, kavarnah, gostilnah ter javnih kuhinjah morajo biti cene jedil na jelovniku ali ceniku označene po porcijah in pijače po merah. Kmetje ostanejo glede svojih pridelkov, ki jih prinašajo na trg še nadalje oproščeni od označevanja cen.

Nadaljni člen pravilnika kvalificira za nagomilavanje življenjskih potrebščin vsako zadrževanje nabavljanja blaga od prodaje z namenom, da se blago vzame iz prometa in se mu na ta način poviša cena. Posebno se smatra za nagomilavanje, nabavljanje in vzdrževanje živil v večjih količinah, kakor je to; z ozirom na sezono in na obseg poslovanja pri dotičnem trgovcu običaj. Presoja o tem je prepuščena sodniku, ki v tej zadevi odloča na podlagi nabranih podatkov in po svojem lastnem preizkušanju. Kopičenje blaga se zagreši tudi tedaj, ako se pri prodaji zahtevajo večje cene, kot dnevne in tržne, ter se na ta način odbijejo kupci. Proti nagomilavanju greši tudi oni, ki ne da v prodajo vseh živil, ki jih je v svrhu prodaje nabavil.

Nadaljni člen določa glede navijanja cen, da se proti temu pregrešijo vsi, ki zahtevajo za blago večjo ceno, kakor je ona, ki jim zagotavlja navadni in dovoljeni trgovski dobiček, ki ne sme biti nikdar večji od 25%, toda mora odgovarjati navadnemu trgovskemu dobičku, ako je nižji od 25%. Kakšen procent čistega trgovskega dobička je za posamezne vrste blaga v tem okvirju dovoljen,

odloči sodnik po zaslišanju strokovnjakov po lastnem povdaru, vpoštevajoč vrsto blaga, obseg podjetja (promet) in kraj obratovanja.

Za osnovno nabavno ceno blaga se jemlje pri preračunavanju procenta čistega dobička cena surovine, polfabrikata in fabrikata, stroški za nabavo blaga, carina, špedicijski stroški, izdatki za pakovanje, provizije posrednikom itd., ter splošni in poslovni stroški, stroški za kalo, provizije zastopnikom, stroški za predelovanje, plače in dnevnice nameščenecem in delavcem, izdatki za socialno zavarovanje, za zavarovanje podjetja, najemnine, poštni in reklamni stroški, amortizacija itd.

Pri obrtniku se smatra ona cena za pretirano, ki je večja od pristojnega zasluga dotičnega obrtnika z ozirom na draginjo v mestu, kjer dela za stvarne stroške njegove delavnice. Navijanja cen je tudi kriv oni, ki goljufivo tehta, in zmanjšuje porcije živil pri prodaji.

K temu členu, kjer se je ministrstvo za socialno politiko spustilo v nekaj česar ne razume in za kar ni niti najmanj kompetentno, moramo predvsem poudariti eno namreč, da so kalkulacijske postavke, ki jih navaja ministrstvo za vzgled, zelo nepopolne in da današnje denarnotrne razmere pri teh sploh niso vpoštevane. Znano je, da dela vsa trgovina največ z bančnim kreditom, za katerega mora plačevati visoke obresti, katere mora med efektivnimi izdatki priračunati. Znano je tudi, da pri današnjem valovanju cen ni mogoče kalkulirati vsake posamezne pošiljke posebej, marveč da se mora trgovec prilagoditi splošnim tržnim razmeram in kalkulirati blago povprečno, to je eno z izgubo, drugo z nadomestnim dobičkom, v glavnem tako, da je v stanju z izkupičkom nabaviti si vsaj zopet ono množino blaga, ki ga je imel poprej v zalogi. Vse to je pravilnik prezrl, dasi je bilo ministrstvo za socialno politiko od naših organizacij dovolj in pravočasno opozorjeno, da se mora to vprašanje v pravilniku jasno rešiti.

Člen šesti določa, da je razen nepotrebnega oteževanja in zadrževanja prehoda blaga iz rok producenta v roke konsumenta potom nepotrebnih prekupčevalcev kriv nečiste špekulacije tudi oni, ki pri dogovoru z drugimi producenti ali posredovalci ali pa z razširjanjem neresničnih vesti ali na drug način izživlja umetno dviganje cen življenjskih potrebščinam. (Dalje prih.)

TRGOVSKI DOM!
Prispevke sprejema:
„Trgovski dom, Ljubljana“
Gradišča 17.

Podlistek.

Od začetnika do popolnega trgovca.

(33. nadaljevanje).

»Da mora vsakemu «v breme» ali pomnožitveni postavki na eni strani, stati nasproti na drugi strani ista postavka «v dobro» ali zmanjševalna postavka.«

»Z drugimi besedami«, nadaljuje gospod Krej, »da se mora vsaka vknjižba dvojno izvršiti. — Torej ne zadržuje, v blagajniško knjigo ali v »Memorial« imenovano splošno zabeležno knjigo enostavno vpisati: 15. avgusta prejeli za pettisoč mark blaga, ali »za pettisoč mark menico odposlali«, ampak moramo tudi pristaviti, od koga je došlo blago in na koga ali v kak namen je bila odposlana menica. — Isto velja tudi za tiste postavke, pri katerih ne gre za direktno dajatev v denarju ali blagu.

Vzemimo na primer, naš agent v Trstu ima zahtevati od nas za provizije stopetdeset mark. Mislite si pri tem, kot bi stal agent v direktnem obračunu z našim provizijskim kontom. Moramo torej upoštevati dva konta: prvič konto (v kontokorrentu) dotičnega

agenta in drugič provizijski konto (v glavni knjigi). Zadnji ima obveznost, povrniti kontu »agent« stopetdeset mark, njegove obveznosti se torej povečajo za ta znesek, katerega moramo vpisati potemtakem »v breme provizijskega konta. Ker smo se učili, da mora vsaki postavki »v breme« stati naproti postavka »v dobro«, tedaj mora biti vknjiženo dotičnih 150 mark v dobro kontu »agent«.

Razložil vam bom zdaj natančneje posamezne mrtve konte, pričeni s kontom glavnice.

Če hoče ena ali več oseb začeti trgovino, tedaj napravijo to z gotovo glavnico in obvežejo se, da bodo prispevali trgovini s to glavnico. Te obveznosti prevzamejo v dobro konta glavnice, ki stopi na njih mesto. Imetnik trgovine je torej dolžnik konta glavnice in se ga obremenjuje z glavničnim zneskom, ki ga mora oddati, in konto glavnice, kot upnik trgovine, je za ta znesek priznan. Nasprotno se pa prizna imetnika trgovine za oddane kapitalije, ki obstoje lahko iz gotovine, menic ali vrednostnih papirjev, in obremenjuje se blagajniški konto, menični konto in konto vrednostnih papirjev za vrednosti, katere jim je on oddal.

Videli smo torej, da je konto glavnice vedno upnik trgovine.

Konto izgube in dobička predstavljata v gotovem oziru nadzorovalnega

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

V južni Srbiji se predeluje v malih delavnicah makovo in sezamovo seme v olje. Te delavnice se nazivljajo »šarlagan-džinice« katerih se nahajajo v bregalniškem okrožju dve v Kočanih, ki izdelujejo okrog 6—8.000 kg olja letno; štiri v Radovišču, pridobijo 20.000 kg olja letno; šest v Stipu, ki izdelajo okrog 100.000 kg olja letno. Obratujejo od petrovskega dneva do jurevega in delajo po 300 kg makovega olja. V skopelskem okrožju ima Veles 10 navadnih in 3 moderne oljarne; v Skoplju se nahajajo 3 oljarne, ter znaša produkcija olja v celem okrožju okrog 195.000 kg letno. Predela pa se okrog 500.000 kg makovega in sezamovega semena.

V tikveškem okrožju se nahajajo delavnice v Negotinu, Dojranu, Djevdjeli, in Kavadarcu, ki predelajo okrog 400.000 kg semen in 100.000 kg se pa izvozi. V načrtu je, da se ob reki Bošavici zgradi tovarna na turbine, ki bi izdelovala okrog 100.000 kg olja letno za pokritje krajevne potrebe in za izvoz. V kumanovskem okrožju je ena oljarna v Krivi Palanki, ki predela 15.000 kg makovega semena; dve delavnici v Komanovem in sicer izdela ena okrog 70—100.000 kg olja, druga pa 4—5.000 kg.; v Zletovu je oljarna, ki producira okrog 20—30.000 kg olja, a bi lahko producirala tudi 80—100.000 kg, ako bi bilo dovolj semen.

Makovo in sezamovo seme se preša vroče in ima vsled tega specifični okus, nekateri pa so se konsumenti v južni Srbiji, kjer se uporablja, že privadili. Pred vojno se je izvažala znatna množina oljnega semena v Solun; v vojni dobi pa se je razvila v deželi industrije, ki sedaj vse seme sama predeluje. Ako bi se to olje prešalo hladno, dobil bi se prvovrsten produkt, ki bi bil tudi za najfinjšo jedilnico dober. Radi tega bi bilo treba pomagati posestnikom oljarn, da bi se modernizirali.

* * *

V Vojvodini se nahajajo razen velike tovarne v Bečkerek male oljarne na zivane »olajdžinice«, ki prešajo repično olje. Take oljarne se nahajajo v Somboru, Pančevu, Veliki Kikindi. Opavi in večje v Čebu, Vrbasu i. t. d. Velika tovarna olja v Velikem Bečkereku lahko predela okrog 3.000 vagonov oljnatih semen in izdela 1000 vagonov olja. Ko bo cela po načrtu izdelana, bo lahko predelala okrog 6.000 vagonov semen v 2.000 vagonov olja. Ta tovarna je med vojno izdelovala največ koruzno olje, sedaj pa izdeluje repično, laneno, solnčarično olje in sicer po večini za tehnične svrhe.

Ako bi ta tovarna delala s polno kapaciteto, ne bi mogla svoje produkcije prodati, marveč bi jo morala izvažati. Celo našo produkcijo semen predelala bi v štirih mesecih. Ta tovarna izdeluje iz svojega olja tudi mila.

Na Hrvaškem in v Slavoniji se nahajajo tovarne za olje v Zagrebu, Koprivnici, Belovaru, Varaždinu in Križevcih. Največja je zagrebska tovarna, ki predela letno okrog 250 vagonov, medtem ko tovarna v Koprivnici 150 vagonov, druge pa so manjše. Te tovarne izdelujejo repično olje in laneno olje za tehnične svrhe, ter solnčarično in bučno olje (od bučnega in melonovega semena) za jelo. Vendar se kljub temu jedilno olje za največji del konsumata dovaža iz inozemstva. Laneno seme se producira v Zagorju, posebno pa v varaždinski, viroviški županiji in v Sremu.

V Sloveniji se je produciralo laneno olje in bučno olje. V Britofu pri Kranju proizvaja tovarna Zabret in Comp. okrog 150 vagonov lanega olja letno, od katerega se polovico porabi doma, polovico pa se izvozi. Razen tega obstoja oljarna v Framu za izdelavo bučnega in makovega olja, ter tovarna, za laneno olje v Medvodah, razen malih stiskalnic bučnega semena.

V zadnjem času se je začelo v inozemstvu predelavati olje iz vinskih tropin. Vinske tropine imajo 18% grozdnih peščic in te imajo 18% olja, odnosno 16 kg tropin, da 2 in pol kg peščic in te zapet 300 gramov olja. Upati je, da se bo tudi ta surovina začela pri nas predelavati v olje.

Visoke cene olja omogočajo, da se plačajo za oljno seme visoke cene in zato bi bilo našega največjega interesa, da se nabira čim več bučnih semen, po možnosti tudi bukov žir in da se v čim večji množini goji lan, repa, solnčarica in sezam ter, da se vpelje kultura oljnate vrste fižola, ki lahko pri nas uspeva. V tem oziru bi morala država pri nas porabiti za propagando med ljudstvom tudi večje svote denarja.

V kolikor nemoremo dobiti vseh potrebnih semen pri nas doma, jih moramo uvažati in predelovati. Za uvoz eksotičnih semen, kakor zemeljskega oreha, lanenega, bombaževega in kokosovega ploda, palmovih in drugih tujih semen bo najugodnejša tovarna v katerem izmed naših morskikh pristanišč ali pa v Mostaru, ker ima Mostar prostor, poceni sile in olje. V vsakem slučaju pa je treba pustiti prost uvoz semen. Da bi se produkcija oljkega olja in drugih čim bolj rentirala, je treba zaščititi razvoj domače oljarske industrije z uvozno carino v višini 30 odstotkov vrednosti olja.

Oglašajte v „Trgovskem Listu“!

zan odvesti ga kontu dobička in izgube. Saldo dobička 20.000 mark se mora torej vpisati na strani »v breme« blagovnega konta in sicer v dobro konta dobička in izgube.

Konto dobička in izgube bi torej kazal sledeče lice:

V breme	V dobro
kontu stroškov	od blagov. konta za
M. 10.000	doseženi dob. M. 20.000

Ako odtegnemo od bruto-dobička stroške, najdemo čisti dobiček M. 10.000.

Konto dobička in izgube pa mora od svoje strani čisti dobiček oddati zopet lastniku trgovine, kateri ga ima zahtevati.

Nastopi torej pomnožitev obveznosti konta dobička in izgube za ta saldo dobička 10.000 mark, kateri se mora zato vpisati »v breme« konta dobička in izgube.

Ako ga zahteva lastnik trgovine sam, tedaj se tega seveda prizna za to njegovo zahtevo. — Ako je lastnik trgovine že vzel iz blagajne 10.000 M. a konto dobička, katerega se je nadejal, tedaj je postal za ta znesek dolžnik trgovine. Njegove obveznosti napram trgovini so pa izpolnjene, kakor hitro je bil dosežen dobiček 10.000 M. Lahko ga namreč zahteva od trgovine glasom konta dobička in izgube, in njegov konto je na ta način izravnal.

(Dalje prihi.)

Izvoz in uvoz.

Odloka o lastnikih blaga pri začasnem uvozu in izvozu. Z razglasom C. br. 82.164/21 od 28. julija 1922 je pojasnjeno, da se za lastnika blaga v smislu čl. 74., 75. in 99. carinskega zakonika, to je kadar je v vprašanju začasni uvoz in izvoz blaga, ima smatrati dotičnik, ki ima pravico razpolaganja z blagom, torej tisti, ki poleg deklaracije za povratek blaga predloži duplikat deklaracije, na temelju katere je izvršena pogojna carinska ekspedicija.

Plačevanje 2 odst. deklaracijske vrednosti izvoznega in uvoznega blaga. Glede plačevanja 2 odst. deklarirane vrednosti izvoza in uvoza za zavarovanje tovorov pojasnjuje Generalna direkcija carin sledeče: Vsi oni, ki se bavijo z uvozom in izvozom, morajo predložiti izkaz o protokolicaciji svoje firme in o plačanju davka. V nasprotnem slučaju morajo carinske oblasti, da se zagotovi plačanje davkov, pobrati 2 odst. deklarirane vrednosti uvoznega in izvoznega blaga. Banke morajo predložiti pismeno izjavo, da bodo znesek uvoza in izvoza zabeležile v letno bilanco, po kateri se bo potem odmeril davek. Za trgovce, ki se pečajo z uvozom in izvozom, se bodo dajali izkazi o plačanju davkov od carinskih oblasti, v nasprotnem slučaju morajo carinske oblasti pobrati 2 odst. deklarirane vrednosti uvoza in izvoza ter o tem obvestiti davčne oblasti v svrhu nadaljnega zakonskega postopanja.

Prepoved izvoza sena iz Italije. Italijanska vlada je prepovedala izvoz sena iz Italije.

Izvoz našega vina na Češko. Na konferenci v finančnem ministrstvu katero so vodili z naše strani minister financ g. Kumanudi in poljedelstva g. Pucelj, ter državni podtajnik za finance g. Popovič se je končno veljavno določilo besedilo pogodbe. Čehoslovaška vlada daje v pogodbi našemu vinu iste ugodnosti kakor italijanskemu in sicer veljajo te za uvozni kontingent 150.000 hl jugoslovanskega vina v Čehoslovaško in za uvoz enakega kontingenta pive iz Češkega v Jugoslavijo. Sedanja uvozna carina se zniža za 20%. Prihodnje dni še podpiše pogodba z naše strani nakar se jo pošlje v Prago.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Velet trgovina s kolonialnim blagom, ki se bavi z importom in eksportom kolonialnega in specijalnega blaga, se je ustanovila 20. junija t. l. v Atenah. Naslov je interesentom na vpogled pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Svobodna trgovina v Rumuniji. Rumunski minister za trgovino in industrijo je izjavil, da pripravlja vlada zakonski načrt o popolni svobodi trgovine.

Industrija

Čehoslovaška železna industrija vsled visoke češke valute zelo trpi. L. 1921 je češka producirala 543.800 ton surovega železa; toda pod normalnimi razmerami bi mogla Češka v istem času producirati 1.608.000 ton. Od 27. avgusta je bilo leta 1921 v obratu samo devet.

Doprinosi.

Borzni promet. Prodaja in nakup inozemske valute sta v smislu znanih odredb osredotočena na borze, kjer imajo borzni komisarji nalog določevati dnevno kurze na podlagi razmerja med ponudbo in vprašanjem.

Omejitev borznega prometa. Vlada je ukinila takozvano poslovanje med senzali v izvenborznem času, — takozvano predborzo. Vsa prodaja in nakup tujih plačilnih sredstev se vrši samo na borzi in sicer ne med senzali, ampak borzni komisarji določijo kurze na podlagi sorazmerja med ponudbo in zahtevo. Tozadevno diferenco krije Narodna banka. Nalogi, za prodajo tujih deviz in valut morajo biti izdani pismeno. S tem je borzno poslovanje postavljeno na minimum.

Prijava prometa z devizami in valutami. Finančni minister je izdal naredbi, na podlagi katere morajo vsi bančni zavodi in menjalnice, ki so pooblašteni za poslovanje z devizami in valutami, prijaviti generalnemu in-

spektoratu v roku 10 dni — to je do 20. t. m. — koliko so imele dne 31. avgusta 1922 dobroimetja in koliko dolga v inozemstvu. Dalje koliko so imele isti dan tujih plačilnih sredstev v svoji zalogi. Dalje, koliko tujih plačilnih sredstev so od 1. jan. do 31. avgusta kupili ali prodali. Isto velja za industrijalna podjetja, ki morajo do 20. t. m. javiti generalnemu inspektoratu, koliko so dobile za izvoženo blago — tujih plačilnih sredstev.

Stanje papirnatega denarja na Ogrskem. Po izkazu z dne 31. avgusta je bilo na Ogrskem za 46.2 milijardi o. kron papirnatega denarja v prometu. V enem tednu se je stanje papirnatega denarja pomnožilo za 2.307.3 milijone.

Carina.

Uradne ure na glavni carinarnici so od 15. t. m. naprej od 8. do 12. ure in od 2. do 5. ure.

Carinski aggio v Nemčiji in Italiji. Od 13. do 19. t. m. bo znesel carinski aggio na zlato v Nemčiji 33.200%, v Italiji pa znaša carinski aggio na zlato od 1. do 15. t. m. 322%.

Avstrijski carinski nadavek se je povišal za 8000krat.

Promet.

Blagovni promet preko tujega teritorija. Ker se mnogo našega blaga pošilja iz enega kraja države v drugega, pa mora blago pri tem pasirati tuj teritorij, je izdalo finančno ministrstvo carinarnicam posebne odredbe o postopanju s takimi pošiljatkami. Po teh odredbah se mora blago, ki je poslano iz enega kraja države v drugega, pa mora potovati preko tujega teritorija, prijaviti carinarnici z izvozno deklaracijo v treh izvodih. Carinarnica blago preišče in utrdi točnost prijave; nato se izračuna vsota, ki jo je plačati carinarnici. Pristojbin in carine ni treba plačati, temveč se samo izvrši tozadevni proračun, a nadalje je potreba samo položiti kavcijo v gotovini ali pa v obliki garancije banke, ki sme izdajati devize. Za ono blago pa, ki je zabranjeno izvažati kakor tudi za ono, ki je podvrženo zavarovanju valute, je potrebno predhodno odobrenje generalne direkcije carin. Na ta način odpravljen blago na carinarnici v notrajnosti države se odpošlje do obmejne carinarnice, kakor vsako izvozno blago. Pri zopetnem vstopu v državo pa se ne zaračuna nikakih pristojbin in dajatev, ako so carinske plombe nepokvarjene in ako se pri preiskavi izkaže, da blago popolnoma odgovarja navedbam v deklaraciji ter se tako blago brez nadaljnega izroči naslovljencu.

Naznanila trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Uvozna dovoljenja za uvoz blaga v Avstrijo. V pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani je interesentom na razpolago seznam blaga, katerega uvoz v Avstrijo je vezan na uvožno dovoljenje. Uvozna dovoljenja dajejo dosedaj obmejni carinski uradi. Med predmeti, ki so vezani na uvožno dovoljenje se nahaja med, pivo, sladke testenine, vino v steklenicah, pietarski izdelki, sedlarski, galanterijski in kamnoseški izdelki, instrumenti, vozovi in železarski predmeti.

Dobava, prodaja.

Oddaja vojaškega magacina št. 5 na južnem kolodvoru v Mariboru v najem. Komanda mesta Maribor bo oddala vojaški magacin št. 5 na južnem kolodvoru v Mariboru za več let v najem. Pismene ponudbe je vložiti najkasneje do 20. septembra t. l. 10 ure dopoldne pri komandantu mesta Maribor. Predmetni oglas in pogoji so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava ovsa. Dne 20. septembra t. l. ob 10. uri dopoldne se bodo sklepale v intendanci komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu pismene neposredne pogodbe glede dobave ovsa za razne garnizije. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prodaja sodov, kadi, dog in obročev. Intendantsko slagališče Dravske divizijske oblasti v Ljubljani bode prodajalo dne 25. septembra 1922 ob 10. uri dopoldne na ponovni licitaciji

48 vinskih sodov po ca 590 litrov, 28 malih vinskih sodov po ca 57 do 412 litrov, 13 kadi za zelje, večjo količino sodov od masti in zelja male kadi (škafi), ter doge in obroče od razpadlih sodov in kadi. Pogoji za prodajo in navedeni predmeti so na vpogled dnevno v intendantskem slagališču Dravske divizije v Mostah pri Ljubljani. Interesenti položajo 5% od izlicitirane svote na blagajni intend. slagališta.

Dobava ovsa. V intendanci komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo vršila dne 27. septembra t. l. ob 10. uri dopoldne pismena ofertalna licitacija glede dobave 1.500.000 kg ovsa za garnizije Ljubljana, Celje, Maribor. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, pogoji pa pri divizijski intendanci v Ljubljani interesentom na vpogled.

Oddaja zgradbe hidroelektrične centrale. Dne 30. septembra t. l. ob 11. uri dopoldne se bo vršila pri kr. kotarski oblasti v Jastrebarskem ofertalna licitacija glede zgradbe hidroelektrične centrale. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

Odvzem dovoljenja za izvažanje valut pri prekoračenju meje. Po priobčitvi generalnega inspektorata finančnega ministrstva morajo carinarnice pri prekoračenju meje potnikom dovolitve za izvoz valut odvzeti in jih poslati generalnemu inspektoratu, odnosno Narodni banki ali njenim podružnicam.

Sadje v Prekmurju. V Prekmurju je letos posebno dobro obrodilo sadno drevje. Posebno mnogo je jabolk in sliv (češpelj), a se ne peča nikdo tu z izvozom ali pa tozadevno kupčijo na veliko. Opozorjam velet trgovce s sadjem na ta del naše države, kjer bi se sadje kupilo po ugodni ceni.

Nadomestni živinski semnji se vrše 19. septembra v Trebnjem, 3. oktobra v Veliki Loki in 12. oktobra v St. Lovrencu.

Kolki po 10 in 30 dinarjev se vzamejo s 16. septembrom iz prometa, ker so se pojavili falzifikati teh kolkov. Kolki se bodo zamenjavali do dne 15. decembra.

Čebelarstva razstava v Ljubljani je pokazala prav lepe uspehe naših čebelarjev. Razstava je bila zelo ukusno prirejena in je jasno pokazala ves razvoj slovenskega čebelarstva. Sklenjenih je bilo tudi veliko kupčij. Razstava je bila številno obiskana.

Nova čehoslovaška železniška tarifa. Čehoslovaška država bo povišala železniške tarife. Posebne olajšave bodo veljale za izvoz.

POKRAJINSKA OBRATNA RAZSTAVA V MARIBORU.

Izdelovanje kmetijskih strojev. Na naši lokalni razstavi vidimo stroje razen znane češke trvdke Ježeka iz Blanskega, ki ima tudi v Mariboru veliko lastno tovarno, tudi domače trvdke.

Razstavile so trvdke: J. Pučko iz Budine pri Ptuj, luščilnico in domači mlin, Jože Pfeifer, tovarna poljedelskih strojev iz Hoč pri Mariboru, in Simo Forstneritsch razne mlinske in kmetijske stroje. Pod firmo Dernovšek in drug ima izumitelj Rudl, zdaj v Kamnici, prej gostilničar v vili Avis 2 lepi originalni stiskalnici, katere je že prodal in dobil nadaljna naročila. Sodarja Stendte iz Ptuj, Marčec iz Središča sta zložila lepe sode, krasno delo, ki vzbuja odstrokovnjakov občudovanje. «Weka», mehanično-strojna in avtomobilnica iz Ljutomera je za svoje razstavne čebelarstva potrebščine in drugo orodje vzbudila zanimanje in že skoraj vse razprodala. — Za gostilničarje i. dr. je razstavil J. Tscharre aparate za kisik, dušik, aparat «Sfensitas», s katerim je pivo vedno sveže, originalen zabojček z domačim orodjem. Dobil je naročilo za 2 kompletni avtogenični napravi za Bosno, poleg raznih drugih številnih naročil.

Tržna poročila.

Cene novosadske produktne borze. Pšenica bačka 442.50—437.50 din., oves 325 din. koruza 377.50 din., pšenična moka št. 0 — 650 din., moka prosto mleta 500 dinarjev za 100 kg.

Živinski sejem v Mariboru. Na zadnji živinski sejem se je prignalo 553 glav in sicer: 9 konj, 7 bikov, 165 volov 369 krav, 3 teleta. Cene za kilogram žive teže: debeli voli 31—36 K, poldebili voli 22—30 K, plemenski voli 22—35 K, biki za klanje 25—35 K, klavne krave debele 21—25 K, plemenske krave 17—20 K, krave za klobasarje 13—17 K, molzne krave 17—23 K, breje 17—23 K, mlada živina 22—30 K.

Cene sladkorja na Čehoslovskem. Sladkorju iz nove kampanje bo določena cena v drobni prodaji 3.50 do 4.— Kčsl.

Borza.

Curih, devize: Berlin 0.335, Newyork 535, London 23.35, Pariz 40.30, Milan 22.25, Praga 17.80, Budimpešta 0.175, Zagreb 1.95, Sofija 3.25, Varšava 0.08, Dunaj 0.0075, avstr. žig. krone 0.00875.

Zagreb, devize: Dunaj 0.10 do 0.1015, Berlin 4.65 do 4.80, Budimpešta 3.05 do 3.25, Milan 319 do 327, London 335 do 344, Newyork 74 do 77.50, Pariz 574 do 584, Praga 252 do 258, Švica 1420 do 1460, Varšava 1.10 do 1.20, valute: dolar 73 do 75.50, avstr. krone 0.11 do 0.12, češke 240 do 260, funti 330 do 342, franki 560 do 575, marke 5 do 5.20, švicarski franki 1400.

Jadranska banka 430. Ljublj. kreditna banka 220 do 225. Slovenska eskomptna banka 176.25. Ljubljanske strojne tovarne 200. Trboveljska premog. družba 330 do 345.

Beograd, devize (srednji tečaj): Berlin 4.70 do 4.90, Budimpešta 3, Bukarešt 52, Milan 327 do 330, London 334.50, Newyork 77.50, Pariz 590, Praga 260, Dunaj 0.10.

Največja zaloga

klavirjev in pianinov v Ljubljani

Jerica Hubad roj. Dolenc. Ljubljana, Hilšerjeva ulica 5.
priporoča za nakup najboljše instrumente izvrstnih tovarn po najsolidnejših in k. cenah.

Mednarodni transporti

Antonio Biancheri & Comp., Postojna

Centrala: Ponteba.

Podružnica: Postojna (Poštni predal 17). Villach (Poštni predal 51)
Agentura: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.

Oprema vsake vrste blaga.

Specijalna odprema živil, žive in zaklane živine v kateri koli kraj.

Vsa naročila za Jugoslavijo sprejema medn. trg. sped. in sklad. d. d. »Orient«, podružnica Ljubljana, Sodna ulica št. 3.

Razširjajte Trgovski list!

Velika izbira otroških vozičkov, dvokoles in šivalnih strojev po cen. **F. Batjcl**, Ljubljana, Stari trg 28.
Sprejemajo se v polno popravo za emajliranje z ognjem in ponikljanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji. «Tribuna» Tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4 — Zvonarska ulica 1.

Erjavec & Turk

PRI „ZLATI LOPATI“
trgovina z železnino
in cementom

Ljubljana, Valvazorjev trg 7
preje Hammerschmidt (Mühelsen)
nasproti Križanske cerkve.

Mavec - gips

portland- in roman-cement, apno, opeko, umetni škrič, strešno in izolacijsko lepenko, watprof, kurholinej, drvocement, razne žebje nudi po najnižji ceni

Kosta Novakovič in dr.

veletrgovina s stavbenim materialom

Ljubljana,

Miklošičeva cesta šte. 13.

Prevzame se tudi izpeljava xylo-litnih tlakov.

Naznanilo.

Naznanjam, da sem se preselil s svojo trgovino z meš. blagom iz Trbovelj, Loke 19 v Maribor, Tržaška cesta 59.

Dragotin Radej.**Fran Lukić**

konfekcija za dame, gospode, dečke in deklce se priporoča.

LJUBLJANA, pred Škofijo šte. 19.

=AVTO=

bencin, pnevmatika, olje, mast, vsa povrnila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi **Jugo-Avto**, d. z. o. z. v Ljubljani.

Veletrgovina

Miloš OSET**Maribor**

nasproti glavnega kolodvora
priporoča gg. trgovcem po
najnižji ceni vse
špecerijsko in kolo-
nijalno blago.

Naslóv za pisma in brzojav:

MILOŠ OSET, Maribor.

Telefon inter. 15.

Zahtevajte cenik.

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago
raznoverstno žganje
moko

in deželne pridelke
raznoverstno rudninsko
vodo,

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.
Ceniki na razpolago.

Tovarna klobukov „ŠEŠIR“

d. d. Škofja Loka

izdeluje najfinejše klobuke vseh vrst iz zajčje dlake

Špecialiteta: velur klobuki.

Kupuje tudi vsako množino zajčjih kož.

Na veliko in malo

Priporočamo p. n. trgovcem in obrtnikom najcenejši nakup potrebščin za krojače, čevljarje, šivilje, sedlarje, razne sukance, vse spadajoče orodje, žilce (kavine in čajne), toaletne potrebščine, brivsko milo, palice in kravate, srajce, gumbe. Najboljše šivalne stroje za rodbinsko rabo in obrt v vseh opre-mah: „GRITZNER“, igle, olje, posamezne dele za vse sisteme šivalnih strojev in koles.

Josip Petelinc,

Ljubljana

Sv. Petra nasip šte. 7.

Josip Lampret

mizarska tovarna

Šoštanj — Slovenija

opozarja na svojo špecialiteto:

V omari, široki 155 cm, globoki 65 cm in visoki 2 m, je zložljiva kompletna postelja, dve nočni omarici, pisalna miza, obešalna omara, lekarniški predal in umivalna miza. Cel zaboj tehta 187 kg. Ravnotaka omara tudi za dve osebi.

Underwood

najboljši ameriški pisalni stroj sedanosti

Opalograph

razmnoževalni aparat razmnožuje strojno in ročno pisavo potom neizrabljive stekl. plošče.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.

Moderno urejena popravilnica vseh pisalnih strojev.

IDEAL mod. C

najboljši nemški stroj

Schapirograph

najcenejši razmnoževalni aparat.

Weissbacher, lesnoindustrijska družba z o. z., Ljubljana

Telefon 114

Dunajska cesta 66.

Telefon 114

I. obrat: Parna žaga. Tesarstvo. Izpeljava in naprava strešnih stolov za visoke stavbe in zvonike, stropov, slepih in ladijskih tal, verand, paviljonov, kegljišč, vrtnih ograj, ledenic, mostov, polotaže.

II. obrat: Strojno mizarstvo. Stavbeno mizarstvo: okna, vrata, portali, stopnjice, steklenih sten.

III. obrat: Tovarna lesenih šaluzij in rolo za okna po lastnem preizkušenem sistemu.